

BARÇA-REAL MADRID

Duel de titans

El futbol no es pot concebre sense els anomenats «eterns rivals». De la història de desamor que han escrit el Futbol Club Barcelona i el Real Madrid es podria fer una anàlisi singular, potser única en el món perquè l'«eterna rivalitat» s'aparta dels esquemes tradicionals.

Julià Garcia Candau

Les rivalitats es basen en l'existència de dues societats en la mateixa barriada, Racing i Independiente de Avellaneda (Buenos Aires), en la pràctica de religions diferents, Celtic de Glasgow i Glasgow Rangers, (protestants i catòlics), o per trobar-se en la mateixa ciutat, que és el cas més freqüent, com ara el Tottenham i Chelsea (Londres), Manchester United i Manchester City, Liverpool i Everton, Arsenal i Birmingham, Boca Juniors i River Plate, Penarol i Nacional de Montevideo, Real i Atlético de

Madrid, Barcelona i Espanol, Inter i Milà, etc. Hi ha també rivalitats de tipus regional o provincial, com ara el Celta i el Deportivo de la Corunya, Athletic de Bilbao i Real Sociedad, Sporting i Oviedo o Múrcia i Cartagena i Hèrcules i Elx. La del Real Madrid-Barcelona és el paradigma dels enfrontaments supraregionals.

L'enfrontament permanent entre Barcelona i Real Madrid presenta varietats difícils de trobar en altres casos. Fóra impossible reduir el problema a qüestions estrictament esportives. En la rivalitat entre els dos grans clubs —els de major po-

tencial econòmic encara que en un primer moment no el tingueren en el camp esportiu, ja que el gran campió fou l'Athletic Club de Bilbao— caldria incloure tota una càrrega política que procedeix de qüestions tan allunyades de l'esport com la conquesta de Catalunya per les tropes de Felip V, l'aplicació dels Decrets de Nova Planta i, per tant, del sistema centralista instaurat pels Borbons que trenca l'estatus mantingut des del contracte sinalagmàtic d'Isabel de Castella i de Ferran d'Aragó.

El Futbol Club Barcelona, entitat fundada pel suís Joan Gamper, fou als pocs

El Barça, una fórmula més de la ben vertebrada societat catalana.

anys del seu naixement banderí d'enganxament del catalanisme. Per contra, amb l'excusa que el Barça era un club ple d'estrangers, es va crear l'Espanol, que posteriorment va ser Real Club, va incorporar una corona a l'escut i acabà significat una altra manera de ser català.

El Barça fou una fórmula més de la ben vertebrada societat catalana, la qual ha mantingut sempre viu el seu esperit diferenciatiu gràcies a institucions —com ara els cors Clavé, els centres excursionistes o les colles sardanístiques, que han compaginat el fet cultural amb l'esperit patriòtic.

El Barça no ha pogut sostreure's, però, com la majoria dels clubs espanyols, a vaivens que han intentat variar el seu rumb. El Barça ha estat també en moltes ocasions —massa, potser— paradigma del victimisme. El club més representatiu de Catalunya ha patit en moltes ocasions certa incomprensió i, en determinats moments, persecució. Això no obstant, d'aquest sentiment de víctima eterna se n'han servit sovint dirigents poc lúcids per dissimular mancances o errors interns.

El Barça no considerà el Real Madrid com el primer gran adversari, ja que els primers torneigs de caràcter estatal es van limitar a la disputa de la Copa, la qual no oferia gaires possibilitats perquè tots dos clubs s'hi enfrontaren.

Fins que es va iniciar el campionat nacional de lliga, en la temporada 1928-1929, Barça i Real Madrid no van coincidir en cap final del torneig de la Copa, una competició que s'havia encetat el 1902 amb el triomf del Vizcaya de Bilbao sobre el mateix Barcelona per 2-1. La primera confrontació copera fou l'any 1926, en la qual el Barcelona guanyà a Madrid per 5-1 i a la ciutat Comtal per 3-0. El partit de Madrid, el va dirigir un àrbitre anomenat Antonio Calderón, un metge sevillà que alguns anys més tard seria el gerent del Madrid. La derrota dels locals es va produir per un error en l'aplicació de la norma del fora de joc que havien après en una excursió al Regne Unit. Samitier els va marcar quatre dels gols. Abans del començament del partit a les Corts, amb el camp ple de gom a gom, Samitier i Escobar, capitans de tots dos equips, van fer un intercanvi de rams de flors. Això dona idea que ja en aquells moments es considerava convenient tenir detalls de bona amistat per facilitar el desenvolupament correcte de l'encontre.

El primer conflicte entre Madrid i Barcelona es va produir el 1917, però no va tenir el Barça com a protagonista. Madrid Club de Fútbol i Espana de Barcelona s'enfrontaren en les semifinals de Copa i en el primer partit —jugat al madrileny camp d'O'Donell guanyà el Madrid per 4-1. En el partit de tornada ven-

ceren els catalans per 3-1. Hi hagué un primer desempat que també va finalitzar en igualada a gols i en el partit definitiu triomfaren els madridistes gràcies a una actuació arbitral que els del Barça van considerar tan parcial que van agredir l'àrbitre.

La final estava anunciada perquè es disputara a Barcelona, però, tot i que el Madrid va fer gestions perquè canviaren l'escenari, no ho van fer i guanyà finalment l'Arenas de Guecho, també en partit de desempat, per 2-1.

L'any 1920 marca la història del Madrid per sempre, ja que el 29 de juny el rei Alfons XII li va concedir el títol de Real. La relació amb la casa reial es va convertir des d'aleshores en una de les tasques primordials de l'entitat. Així, el 1923, quan el Madrid es va traslladar a O'Donell al camp de la Ciudad Lineal, on hi havia un velòdrom al voltant del terreny de joc i on es disputarien campionats d'Espanya de pista, incloses proves de motorisme, van presidir la inauguració els infants Don Jaime, Don Juan i Don Gonzalo. Don Juan, pare de l'actual rei d'Espanya, no va poder reprimir aquell dia el seu madridisme i va començar a animar el seu equip, que s'enfrontava al Real Unión d'Irún. El comte de Grove li va dir: «Altesa, tots són espanyols. Que guanye el millor». «Bé, però que guanye el Madrid», va respondre Don Juan.

Real Madrid-Barcelona és el paradigma dels enfrontaments supraregionals.

Joan Gamper i la seua esposa.

Quan el 17 de maig de l'any següent, 1924, el Madrid va inaugurar Chamartín davant del New Castle (3-2 a favor de l'amfitrió), va realitzar el xut d'honor l'Infant Don Gonzalo. Aquesta inauguració es va produir en vespres dels Jocs Olímpics de París, esdeveniment on el fundador de les modernes olimpíades, baró de Coubertin, va complir la seua il·lusió de convertir en seua la seua ciutat natal, anècdota olímpica que ha tornat a produir-se a Barcelona '92 amb Samaranch, el papa de les cinc anelles. Espanya va ser eliminada en el primer encontre d'aquests jocs per l'autogol de Pedro Vallana.

El Real Madrid, que només va perdre la segona part del seu nom durant la república, va mantenir després de la guerra una política d'apropament a Don Juan. L'actual rei, Joan Carles, molt abans fins i tot de ser príncep d'Espanya, anava sovint a les llotges d'honor del club, tant en el bàsquet com en el futbol. Hi hagué una època en què Raimundo Saporta convidava, també, Alfonso de Borbón. Els dos primers van veure junts molts encontres del Madrid. Van començar la seua presència en el desaparegut frontó Jai-Alai del carrer d'Alfonso XI.

La història del desamor entre el Real Madrid i el Barcelona s'inicia amb la lliga, el primer campió de la qual va ser l'equip català. Ja abans de la guerra civil van començar les tensions. Sempre va estar a flor de pell la consideració que el Madrid representava el centralisme opressor i el Barcelona l'autonomisme alliberador.

El 1933, sota la presidència de Juan

Coma, el Futbol Club Barcelona va viure una època plena de tensions internes, qüestió que, com es veu, ja és antiga en el Club. Aquella difícil situació es va resoldre donant la carta de llibertat a José Samitier, Vicente Piera, Emilio Sagi-Barba, Angel Arocha, Enrique Mas i Cristóbal Martí. Entre els sis hi havia els jugadors més carismàtics del moment. I, sobretot, Pepe Samitier, *el mag*.

Mas i Martí se'n van anar a l'Espanyol, cosa que es considerarà una xicoteta traïció, però que no va causar grans conflictes. Angel Arocha, que anys després moriria en el front de Terol, durant la guerra civil, va fitxar per l'Athlético de Madrid. Piera i Sagi-Barba van decidir abandonar la pràctica activa del futbol. L'escàndol i l'ofensa imperdonable la va produir el Real Madrid, que va contractar Samitier.

Santiago Bernabeu, que per aquells temps ja era directiu del Real Madrid i donava mostres de la seua sornegueria

El rei Alfonso XII.

manxega, que degué ser la que el portà, anys després, a obtenir la Legió d'Honor francesa en vida de Franco, després de molts anys de serveis al règim, va aprofitar un viatge amb l'equip i va fitxar Samitier. El seu debut, pel febrer i davant del Donostia, va ser brillant ja que fins i tot va marcar un gol.

Samitier va ser campió d'Europa l'any següent amb el Real Madrid. La seua carrera esportiva, la de la major glòria esportiva que havia donat Catalunya per aquells temps, va acabar pràcticament en el Real Madrid. Posteriorment, durant la guerra civil, va reaparèixer a França al costat de Ricardo Zamora, al Niça. Envel·lit i sense facultats, va haver de recórrer al joc dur més d'una vegada i, així, va aconseguir eliminar per sempre Benito Díaz, que com a entrenador dels Girondins de Bordeus, va patir la lesió del seu jugador Nallel, un jove a qui Samitier va tallar el futur amb una entrada que li va fracturar una cama.

Samitier va tornar al Futbol Club Barcelona on va ser tècnic directiu, esquivador i conseller del president. També va passar una nova crisi i Santiago Bernabeu li va tornar a donar un cop de mà i se'l va emportar a Chamartín perquè exercira de descobridor de talents. Samitier, que va acabar dividint els seus amors i agraïments entre el Barça i el Madrid, va tornar, novament, al Club català, d'on no se n'aniria fins a la seua mort el maig de 1972. Santiago Bernabeu i Antonio Calderón, gerent del club, van acudir ràpidament a vetllar el cadàver de *Sami*.

Un any després del fitxatge de Samitier, es va produir la contractació de Ricardo Zamora, un espanyolista que va costar al Madrid 150.000 pessetes de traspàs, una xifra astronòmica en aquella època. Zamora se'n va anar al Madrid quan ja havia estat campió de copa el 1920 i 1922 amb el Futbol Club Barcelona. En les Corts, es va entendre que Zamora tornara a l'Espanyol, sa casa, però va caure malament que acabara recalant al Madrid.

Per acabar-ho d'adobar, Zamora en això que s'ha anomenat el seu últim encontre de competició —no es compten els que va jugar a França—, la final de la Copa de 1936, contra al Barcelona, al Mestalla, es va convertir en l'heroi quan va detenir en els moments finals un gran xut d'Escolà que, com dicten les normes més exigents anava fort, *ras* i pel costat del pal. Aquella aturada, la fotografia de la qual ha estat repetida en múltiples ocasions pels diaris, va sentenciar el títol. Un ex-barcelonista li'l va lliurar al Real Madrid. La seua actuació li va proporcionar una eixida en muscles de l'afició. □